

ที่ นร ๐๖๐๓/๑๔๓๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทำข้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

เรื่อง ขอรื้อหรือเรื่องคำบัญญัติศัพท์

เรียน นายกราชบัณฑิตยสถาน

อ้างถึง หนังสือราชบัณฑิตยสถาน ที่ รด ๐๐๐๔/๔๖๖๖
ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตามหนังสือที่อ้างถึง ราชบัณฑิตยสถานได้ขอให้ “คณะกรรมการกฤษฎีกา” พิจารณาความหมายของคำว่า Monuments & Sites กับคำว่า Objects & Places เพื่อประกอบการพิจารณาของราชบัณฑิตยสถานในการที่จะกำหนดคำแปลของคำเหล่านี้ให้ตรงกับคำภาษาไทย ตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใคร่ขอเรียนว่า ขอรื้อของราชบัณฑิตยสถานนี้ไม่ใช่ปัญหากฎหมาย ดังนั้น จึงไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ “คณะกรรมการกฤษฎีกา” ที่จะพิจารณาให้ความเห็นได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาขอรื้อของราชบัณฑิตยสถานแล้ว และได้ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ทำการตรวจสอบกับกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และเห็นว่าบันทึกความเห็นของเจ้าหน้าที่นี้อาจเป็นประโยชน์แก่ราชบัณฑิตยสถานได้ จึงขอแนบส่งมาเพื่อพิจารณาพร้อมนี้

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า คำว่า “monuments and sites” และ “objects and places” ที่ราชบัณฑิตยสถานหาคำนั้น ไม่อาจแปลให้มีความหมายตรงกับคำว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุได้ ทั้งนี้เพราะคำภาษาอังกฤษเหล่านั้นเป็นคำนามที่ยังต้องมีคำคุณศัพท์อื่นมาขยายหรือประกอบเพื่อให้ได้สื่อความหมายที่แท้จริงอีกทั้งการใช้คำดังกล่าวในกฎหมายต่างประเทศก็ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนสุดแต่กฎหมายจะให้ความหมายเฉพาะโดยกำหนดไว้ในคำนิยาม นอกจากนี้คำว่า “โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ” นั้น คำแปลพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใช้คำภาษาอังกฤษว่า ancient monuments, antiques และ objects of art ตามลำดับ ส่วนคำว่า “อนุสรณ์หรืออนุสรณ์สถาน” ที่ราชบัณฑิตยสถานได้หาหรือมา

ในข้อ ๒ นั้น เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่าเป็น “เครื่องระลึกหรือที่ระลึก” สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่านอกจากคำภาษาไทยดังกล่าวจะไม่ตรงกับคำภาษาอังกฤษดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วยังมีคำภาษาอังกฤษอื่นๆ อีก เช่น memorial, remembrance หรือ souvenir ที่อาจให้ความหมายตรงกับเจตนารมณ์ของคำเหล่านั้นได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายต่างประเทศ

โทร ๒๒๒๐๒๐๖-๙

บันทึก

เรื่อง ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาบัญญัติศัพท์ คำว่า “Monuments and Sites” และคำว่า “Objects and Places”

(๑) คำว่า “monument” และ “site”

คำว่า “monument” เป็นคำนามที่มีความหมายทั่วไปว่า “A structure, edifice, or erection intended to commemorate a notable person, action or event,”^๑ ส่วนคำว่า “site” นั้น เป็นคำนามที่มีความหมายกว้างและมีได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเฉพาะ เว้นแต่จะมีคำอื่นมาขยายความหรือเป็นคำที่กฎหมายได้นิยามไว้โดยเฉพาะ

สำหรับความหมายในทางกฎหมายของคำว่า “monument” และ “site” นั้น กฎหมายของประเทศอังกฤษ Ancient Monuments and Archaeological Areas Act 1979^๒ section 61 ได้นิยามไว้ดังนี้

(๗) “monument” means-

- (a) any building, structure or work, whether above or below the surface of the land, and any cave or excavation;
- (b) any site comprising the remains of any such building, structure or work or of any cave or excavation; and
- (c) any site comprising, or comprising the remains of, any vehicle, vessel, aircraft or other movable structure or part thereof which neither constitute nor forms part of any work which is a monument within paragraph (a) above;

(๘) For the purposes of this Act, the site of a monument includes not only the land in or on which it is situated but also any land comprising or adjoining it which appears to the Secretary of State or a local authority, in exercise in relation to that monument or any of their functions under this Act, to be essential for the monuments’s support and preservation.

(๑๐) References in this Act to a monument include references

- (a) to the site of the monument in question; and
- (b) to a group of monuments or any part of a monument or group of monuments.

(๑๑) References in this Act to the site of a monument

- (a) are references to the monument itself where it consists of a site; and
- (b) in any other case include references to the monument itself.

(๑๒) Ancient monument means

- (a) any scheduled monument; and
- (b) any other monument which in the opinion of the Secretary of State is of public interest by reason of the historic, architectural, traditional, artistic or archaeological interest

^๑ The Shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles, reprinted 1959,p. 1278

^๒ Halsbury’s Statutes of England, 3rd ed., vol. 49, London: Butterworths, 1980 p.1042

attaching to it.

นอกจากนี้ องค์การ UNESCO ก็ได้นิยามคำว่า “monuments” และ “sites” ไว้ใน Article 1 ของ Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (adopted 16th November 1972) ไว้ดังนี้

monuments หมายถึง architectural works, works of monumental sculpture and painting, elements or structures of an archaeological nature, inscriptions, cave dwelling and combinations of features, which are of outstanding universal value from the point of view of history, art or science;

sites หมายถึง works of man or the combined works of nature and of man, and areas including archaeological sites which are of outstanding universal value from the historical, aesthetic, ethnological or anthropological points of view.

จากคำนิยามของกฎหมายอังกฤษ และของ UNESCO จะเห็นได้ว่า ในความหมายกว้างๆ คำว่า monument น่าจะหมายถึงตัววัตถุ หรือสถาปัตยกรรมที่เป็นอนุสรณ์ ส่วน site น่าจะหมายถึงสถานที่ที่ตั้งของ monument นั้นๆ แต่กฎหมายอังกฤษก็ยังขยายความหมายนี้ออกไปอีกให้ monument กับ site ใช้แทนที่กลับไปกลับมากันได้ นอกจากนี้ของอังกฤษ ยังมีคำว่า archaeological areas หรือ areas of archaeological importance^๓ ซึ่งของ UNESCO น่าจะรวมอยู่ในความหมายของคำว่า site ด้วย

(๒) คำว่า objects and places

คำว่า objects and places เป็นคำนามที่มีความหมายกว้างและไม่ได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุโดยเฉพาะ เว้นแต่จะมีคำอื่นมาขยายความ เช่น ในกฎหมายของนิวซีแลนด์^๔ มิได้นิยามคำว่า “objects” หรือ “places” ไว้ แต่เมื่อจะใช้คำเหล่านี้ก็ต้องมีคำอื่นมาขยายความเช่น objects and places of historical or scientific interest or natural beauty

(๓) คำว่า “โบราณสถาน” และ “โบราณวัตถุ”

คำว่า “โบราณสถาน” และ “โบราณวัตถุ” ในความหมายทั่วไป^๕ “โบราณสถาน” หมายถึง “น. สิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบสถ์ วิหาร วัง มีอายุเก่าแก่กว่า ๑๐๐ ปีขึ้นไป” ส่วน

^๓ Section 33 et seq., ibid p.103 et seq.

^๔ Town and Country Planning Regulations 1960 Part X Clause 2 and Ordinance VII Clause 1 etc.

^๕ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ น. ๔๘๔-๔๘๕

“โบราณวัตถุ” หมายถึง “น. สิ่งของโบราณสถานที่เคลื่อนที่ได้ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป ศิลาวรรค มีอายุเก่ากว่า ๑๐๐ ปีขึ้นไป

ส่วนความหมายในทางกฎหมายนั้น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้นิยามคำว่า “โบราณสถาน” และ “โบราณวัตถุ” ไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้างหรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

“โบราณวัตถุ” หมายความว่า สสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี

(๔) คำว่า “อนุสรณ์และสถาน” หรือ “อนุสรณ์สถาน”

คำว่า “อนุสรณ์และสถาน” หรือ “อนุสรณ์สถาน” เป็นคำที่มีความหมายทั่วไป “อนุสรณ์” หมายถึง “น. เครื่องระลึก, ที่ระลึก.” “สถาน” หมายความว่า “น. ที่ตั้ง” ส่วนคำว่า “อนุสรณ์สถาน” เป็นคำที่ยังไม่ปรากฏในพจนานุกรม อนึ่งยังมีคำใกล้เคียงกันคือคำว่า “อนุสาวรีย์” ซึ่งหมายถึง “น. วัตถุสร้างไว้เป็นที่ระลึก”

(๕) เมื่อจะเทียบคำว่า monument, site, object และ place กับคำในภาษาไทย

คำว่า “monument” ในความหมายอย่างแคบ น่าจะหมายถึงอนุสาวรีย์หรือตัววัตถุหรือสิ่งก่อสร้างที่เป็นอนุสรณ์ ส่วน “site” ก็เป็นสถานที่อันเป็นที่ตั้ง หรือเป็นปริณิธานของตัว monument นั้น ๆ แต่ในความหมายกว้างๆ คำว่า monument จะมีความหมายกว้างกว่าโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ กล่าวคือสิ่งที่เป็นโบราณสถานหรือโบราณวัตถุจะเป็น monument อยู่แล้ว แต่สิ่งที่ยังไม่ “โบราณ” ก็เป็น monument ได้เหมือนกัน

สำหรับคำว่า site, object และ place เนื่องจากเป็นคำทั่วไปที่มีได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ ถ้าจะแปลคำเหล่านี้โดดๆ ก็คงได้แต่เพียง “สถาน” “วัตถุ” และ “สถานที่” เท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(กองกฎหมายต่างประเทศ)
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐